

ОБЩИНА ТУНДЖА

гр. Ямбол, 8600, пл. "Освобождение" 1

тел. 046 661565 факс: 046 661575

e-mail: contact@tundja.net, contact@tundzha.net web site: <https://tundzha.bg>

ПРИЛОЖЕНИЕ № 11

П Л А Н

ЗА ЗАЩИТА ПРИ ЯДРЕНА И РАДИАЦИОННА АВАРИЯ В ОБЩИНА „ТУНДЖА“

I. Цел на плана

Аварийното планиране е създаване на система от мерки за защита, които да бъдат приложени в случай на ядрена или радиационна авария, като основната цел е защитата на персонала, населението и околната среда от вредното въздействие на йонизиращите лъчения.

Основните правила за планиране и осъществяване на защитата в случай на ядрена или радиационна авария в Република България са установени в Закона за защита при бедствия (ЗЗБ), Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ), Наредбата за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария, Наредбата за радиационна защита и Наредба № 28 на Министерство на здравеопазването за условията и реда за медицинско осигуряване и здравни норми за защита на лицата в случай на радиационна авария.

Аварийните планове на всички нива се изготвят с отчитане на взаимните им връзки, като целта е постигане на единен и координиран механизъм на действие, гарантиращ ефективна защита.

Целите на плана са следните:

1. Осигуряване на ефективно и ефикасно управление на риска от ядрена и радиационна авария чрез по-добра координация и партньорство. Укрепване на връзките и взаимодействието между институциите, ведомствата, организациите и др., участващи в защитата при ядрена и радиационна авария, засягаща територията на община „Тунджа“.

2. Свеждане до минимум на неблагоприятното въздействие на ефектите от радиоактивното замърсяване върху човешкия живот, социалната и икономическата структура на общности, инфраструктура, собственост и природната среда. Ангажираност на компетентните местни власти, териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт, службите за спешно реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги, юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от ядрена и радиационна авария на територията на община „Тунджа“.

3. Създаване на способности за реагиране и възстановяване от природни и технологични бедствия. Насърчаване на съвместното планиране и действия за защита при ядрена и радиационна авария между отделните институции, ведомства и общности.

II. Обхват на плана

Планът за защита при ядрена и радиационна авария обхваща планиране на действията и задачите, които е необходимо да бъдат изпълнени от Щаба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия и частите на Единната спасителна система (ЕСС) с цел ефективно реагиране и се отнася за територията на община „Тунджа“.

III. Описание на ситуацията

Ядрена или радиационна аварийна обстановка е извънредна обстановка при извънредно събитие, която изисква предприемане на оперативни действия за ограничаване на риска или неблагоприятните последици върху здравето и безопасността на човека, качеството му на живот и имуществото, както и върху околната среда.

Ядрена авария е авария, свързана с изхвърляне на радиоактивни вещества в околната среда или с потенциално опасно облъчване на персонала или населението, предизвикана от нарушаване на контрола и управлението на верижна реакция на деле-

не, образуване на критична маса, нарушаване отвеждането на топлина от облъчен ядрен материал или повреждане на ядрен материал, включително ядрено гориво.

Радиационна авария е всяко непланирано събитие (включително грешка при експлоатацията, излизане от строя на устройство или съоръжение или друг инцидент с източници на йонизиращи лъчения), в резултат на което последствията не могат да се пренебрегнат от гледна точка на защитата или безопасността и което може да доведе до потенциално облъчване.

Сценарий: Авария в АЕЦ „Козлодуй“ или трансграничен пренос на радиоактивни вещества

При възникване на авария в атомна електроцентрала (АЕЦ „Козлодуй“ или друга АЕЦ извън територията на България) е възможно да се създаде тежка и сложна обстановка, която да обхване обширни територии. Основният поразяващ фактор извън територията на аварирала АЕЦ, каквато е територията на община „Тунджа“, е радиоактивното замърсяване на въздуха, растителността, почвата, водата, храните от животински и растителен произход и др., което многократно ще превиши допустимите норми.

Характерът на радиационното въздействие върху населението при авария в АЕЦ зависи от мащаба на аварията, метеорологичните условия, състава на радиоактивните продукти, изхвърляни във външната среда, както и от закономерностите на тяхното разпространение.

Радиоактивните вещества, изхвърляни в атмосферата от реактора в процеса на аварията, се разпространяват по направление на вятъра. С течение на времето те падат от облака на повърхността на земята, образувайки т. нар. радиоактивна следа. Хората, намиращи се в радиоактивната следа в момента на преминаване на облака, могат да бъдат облъчени по различни начини:

- външно, причинено от радиоактивния облак; заразена почва; заразена кожа, дрехи и други лични принадлежности;
- вътрешно, причинено от вдишване на радионуклиди от заразения въздух по следата на радиоактивния облак; вдишване на издигнали се с праха радионуклиди, които са били утаени върху почвата, върху дрехите или върху друго имущество; приемане на заразени хранителни продукти.

Най-голяма радиационна опасност за човека имат изотопите: ^{131}I , ^{90}Sr , ^{137}Cs , ^{235}U и др.:

- Йод-131 (^{131}I) – период на полуразпадане 8 денонощия, натрупва се в щитовидната жлеза, методът за защита е насищане с нерадиоактивен йод, като за целта се използва калиев йодид KI (йодна профилактика).
- Стронций-90 (^{90}Sr) – период на полуразпадане почти 29 години, натрупва се в костите, аналог на калция, извежда се от организма чрез фекалиите, период на полуизвеждане – 17 години.
- Цезий-137 (^{137}Cs) – период на полуразпадане 30 години, аналог на калия, резорбира се в храносмилателната система – 90%, извежда се от организма чрез бъбреците, период на полуизвеждане – 110 дни.
- Уран-235 (^{235}U) - единственото атомно гориво, което се среща на Земята в естествен вид, присъства в находищата, смесен с още два естествени изотопа – Уран-238 и Уран-234, периоди на полуразпадане от 245 500 до 4,5 милиарда години, уврежда всички клетки в човешкия организъм, като се натрупва в по-голямо количество в бъбреците и в пикочния мехур.

Попадането на радиоактивни вещества в организма по инхалационен път може практически да се изключи чрез пребиваване в жилища при затворени прозорци и врати. Затова в случай на авария е крайно важно да се даде информация в минимално къси срокове, за да се осигури възможност за укриване на населението и така съществено да

се намалят радиационните последствия. При аварийно облъчване на населението трябва да се предприемат действия за незабавно определяне на погълнатата и ефективната доза и за прилагане на защитни мерки.

Община „Тунджа“ е разположена в югоизточната част на Тракийската низина и заема централно положение в Ямболска област. Обширната ѝ площ (1 218,9 кв. км) я нарежда на първо място в областта и на едно от челните места в страната по територия. По административно-териториално устройство общината се отличава със своята уникалност. Административният ѝ център е в град Ямбол и обслужва 44 населени места (села), разположени около града. На база тези данни може да се предположи, че в зависимост от атмосферните условия и разположението на авариралата АЕЦ времето за пренос на радиоактивни вещества до различните населени места в общината ще бъде различно. Възможно е и степента на замърсяване с радиоактивни вещества да бъде различна в различните населени места, т.е. да има по-силно и по-слабо замърсени райони.

Населението в община „Тунджа“ е 22 409 души и за целите на плана приемаме, че цялото население ще се нуждае от прилагане на защитни мерки.

В общината най-силно развитите сектори са земеделие, животновъдство и сладководно рибопроизводство. При пренос на радиоактивни вещества от авария в АЕЦ ще бъдат замърсени въздух, почви и води, поради което ще се наложат засилени защитни мерки за растенията и животните, така че да се минимизират вредните последствия за земеделието и животновъдството.

Сценарий: Инцидент с източници на йонизиращи лъчения

На територията на община „Тунджа“ няма лицензирани обекти, съхраняващи и/или използващи източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ).

Инцидент с ИЙЛ може да възникне при катастрофа с превозно средство, транспортна ИЙЛ, нелегален трафик или друг инцидент с радиоактивни източници.

При избран сценарий с разгерметизиране на ИЙЛ е застрашено населението, инфраструктурата и околната среда в зоната на инцидента и около него, като големината на засегнатата територията зависи от силата на източника.

IV. Приети условия за планиране, основани на описаните ситуации:

1. Прието е, че при авария в АЕЦ с пренос на радиоактивни вещества цялото население на общината ще бъде засегнато в една или друга степен.

2. Прието е, че предвид голямата площ, на която е разположена община „Тунджа“, радиоактивното замърсяване ще настъпи по различно време и с различна интензивност в отделните населени места. Във връзка с това планирането на реагирането е насочено към осъществяването на защитни действия с приоритет в засегнатите най-рано по време населени места и в най-голяма степен като дозово натоварване.

3. Прието е, че ще възникнат проблеми с извършването на радиационно разузнаване, тъй като постът за радиационен мониторинг в общината се намира на територията на гр. Ямбол и разполага само с един уред.

4. Прието е, че предвид отдалечеността на територията на община „Тунджа“ от АЕЦ „Козлодуй“ няма да се наложи евакуация на населението. Въпреки това условие, в плана са засегнати някои аспекти на евакуацията.

V. Последователност на действията

1. Оперативна готовност

1.1. Предупреждение и оповестяване

Ранното предупреждение и оповестяването на органите на изпълнителната власт и на населението при ядрена и радиационна авария се определят с Наредбата за услови-

ята и реда за функциониране на националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението при бедствия и за оповестяване при въздушна опасност, приета с ПМС № 48 от 1.03.2012 г. (Обн. ДВ, бр. 20 от 2012 г.).

Дежурните в ОЦ на РДПБЗН - Ямбол, оперативният дежурен на ОДМВР, дежурните по областен и общински съвети за сигурност, получават информация за мястото на ядрената или радиационна авария, за очакваните последствия, има ли пострадали и др., като я обменят помежду си. Информацията може да бъде получена от НОЦ - ГДПБЗН, ЕЕНСП - 112, свидетели и др.

ОЦ на РДПБЗН уведомява областния управител, кметовете на засегнатите общини и компетентните съставни части на Единната спасителна система, като координира по-нататъшната дейност на основата на стандартна оперативна процедура (**Приложение № .....**).

Компетентните съставни части на ЕСС, отговорни за изпълнение на дейностите при радиационна и ядрена авария – РЗИ, РДПБЗН, ОДМВР, ЦСМП, БЧК, кметове на засегнати общини, ОДБХ, РИОСВ, ВиК ООД привеждат в готовност силите и средствата за реагиране.

При техническа неизправност на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт, дежурният по Общински съвет за сигурност оповестява по телефона личния състав на общинския щаб по разпореждане на кмета на общината (**Приложение № .....**).

1.2. Време за привеждане в готовност

Дежурните екипи на РДПБЗН, ОДМВР и ЦСМП поддържат постоянна оперативна готовност и работят на непрекъснат сменен режим.

Времето за привеждане в готовност на останалите структури в работно време е „Ч“+30 минути, а в извън работно време – „Ч“+90 минути.

2. Ред за активиране на плана.

Кметът на общината със заповед (Приложение № 8 към основния ОбПЗБ) обявява бедствено положение за цялата или за част от територията на община „Тунджа“ въз основа на получена информация, че се случва, случило се е или има опасност да се случи бедствие (ядрена или радиационна авария) и е изпълнено условието по чл. 48, ал. 3 от ЗЗБ. С обявяването на бедствено положение се въвежда за изпълнение планът за защита при ядрена и радиационна авария и започва работа общинският щаб за изпълнение на плана за защита при бедствия (ПЗБ) на община „Тунджа“.

При отправено искане от кмета на общината, на основание чл. 65, ал. 2, т. 7 от ЗЗБ (дейностите по защита на населението не могат да бъдат обезпечени чрез изпълнението на общинския план за защита при бедствия и са необходими допълнителни ресурси за овладяване на бедствието и провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи) бедственото положение може да бъде обявено от областния управител.

3. Определяне на защитни действия

Целта на защитните действия е своевременно и адекватно да се реагира на опасността, като се минимизира рискът от облъчване на населението и замърсяването на околната среда.

Общинският щаб за изпълнение на ПЗБ извършва следните действия:

3.1. Анализ на възникналата заплаха

Анализирането на създадената ситуация е свързано с осигуряване на необходимата информация за радиационната и метеорологична обстановка в страната, област-

та и общината чрез наличните технически средства и системи за радиационен мониторинг.

Информация за радиационната обстановка се получава от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон на територията на Република България и от постове за радиационно наблюдение и оповестяване. В община „Тунджа“ има един пост за радиационно наблюдение, който се намира в сградата на общинската администрация (в гр. Ямбол) и разполага с един уред – рентгенометър-радиометър РР-51М. При усложнена радиационна обстановка могат да бъдат получени допълнително от същите уреди (чрез РДПБЗН – Ямбол) и да се организират мобилни екипи от общински служители, които са обучени да извършват измервания, така че цялата територия на община „Тунджа“ да бъде обследвана за радиационно замърсяване. При необходимост ще се иска помощ от областния щаб.

Данни за очакваното дозово натоварване на населението се изискват от РЗИ – Ямбол.

3.2. Избор на защитни действия

Защитните мерки за населението и околната среда се прилагат с отчитане на критериите, определени в Наредбата за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария, Наредбата за радиационна защита и Наредба № 28 на Министерство на здравеопазването. Осигуряването на неотложните защитни мерки се извършва:

- възможно най-рано във времето;
- при едновременно прилагане на повече от една защитна мярка.

На база очакваното вредно въздействие и анализа на ситуацията общинският щаб набелязва изпълнението на съответните защитни мерки и действия. В случай че областният щаб за изпълнение на ПЗБ е излязъл с избор на защитни действия, те се изпълняват от общинския щаб, като се допълват и съобразяват със специфичните особености на община „Тунджа“.

Основните видове неотложни защитни мерки, които трябва да бъдат приложени незабавно в първите часове след възникването на ядрена или радиационна аварийна обстановка, са:

- уведомяване;
- деконтаминация на пострадалите и допълнителни изисквания към обществената и личната хигиена;
- индивидуален и радиационен мониторинг;
- ограничаване и контрол на достъпа в местата и районите, замърсени с радиоактивни вещества, включително ограничаване на консумацията на хранителни продукти, които са потенциално замърсени с радиоактивни вещества;
- защита на дихателните органи;
- използване на защитни облекла;
- укриване;
- йодна профилактика;
- евакуация.

Освен тези мерки в случай на аварийна обстановка се прилагат и дългосрочни защитни мерки, чиято продължителност може да бъде седмици, месеци или години. Основните видове дългосрочни защитни мерки са:

- преселване (временно или постоянно);
- ограничаване потреблението на хранителни продукти и фуражи, замърсени с радиоактивни вещества;
- дезактивация на места и райони, замърсени с радиоактивни вещества, и на имущество, както и ограничаване на ползването им;

- възстановителни работи за нормализиране на условията за живот в засегнатите райони.

3.3. Определяне на предупреждението за населението

При радиационна авария населението в община „Тунджа“ се предупреждава за развитието на ситуацията, за предприетите от ръководството на общината защитни мерки и получава указания за поведение и действие чрез средствата за масова информация.

Обществените електронни средства за масово осведомяване – Българско национално радио (БНР) и Българска национална телевизия (БНТ) и операторите, разпространяващи радио- и телевизионни програми с национално покритие, осигуряват възможност за предоставяне на ефир по всяко време на денонощието чрез преки включвания на отговорните институции или за излъчване на предварително подготвени емисии.

Всички медии разпространяват официалната информация, необходима за защитата на населението, незабавно, без изменение на съдържанието и смисъла.

Пресцентърът на общината публикува информация за радиационната авария на интернет страницата на общината и се подготвя кратко съобщение до медиите.

3.4. Определяне на план за действие

Ръководителят на секция „Планиране“ в общинския щаб отговаря за подготовката на План за действие въз основа на анализа, доклада за ситуацията и съобразно предложените от щаба решения. Планът за действие и всяка последваща негова актуализация се одобряват от кмета/ръководителя на щаба.

Планът за действие се разпространява до всички участващи в реагирането длъжностни лица и структури, на които са възложени задачи за изпълнение. Ръководителят на секция „Операции“ (лицето, определено със заповед за ръководител на операциите), участва в разработването на оперативната част от Плана за действие.

Секция „Логистика“ отговаря за осигуряването на техника, съоръжения, материали, услуги и други необходими ресурси и води отчет на използваните ресурси.

Примерен План за действие при ядрена или радиационна авария е даден в (Приложение № .....).

4. Предупреждение и оповестяване на населението

Извършва се чрез Националната система за ранно предупреждение и оповестяване, чиято основна цел е уведомяване на населението в цялата страна за възникнали бедствия и аварии, включително и за ядрена или радиационна авария. Системата се поддържа от Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ (ГДПБЗН) към МВР.

Непосредствено след възникване на авария в АЕЦ „Козлодуй“ с възможни радиационни последици извън границите на площадката на централата, Главният дежурен на АЕЦ (ГДАЕЦ) уведомява населението в 30-километровата зона около АЕЦ „Козлодуй“ чрез изградената автоматична система за оповестяване. Уведомяват се и оперативните дежурни на компетентните държавни органи (Министерство на вътрешните работи, Министерство на енергетиката, Агенцията за ядрено регулиране) и оперативните дежурни служители на общини Враца, Монтана, Козлодуй и Мизия. Останалата част от населението се уведомява от ГДПБЗН чрез Националната система за ранно предупреждение и оповестяване.

Указанията към населението за прилагане на защитните мерки, разпоредени от Националния щаб, се дават чрез Националната система за ранно предупреждение и оповестяване, Българската национална телевизия и Българското национално радио.

Информирането на населението за развитието на аварията, възможните последици, предприетите защитни мерки, както и друга информация, се осъществява чрез медиите за масово осведомяване. Информацията се предоставя от междуведомствената информационна група, формирана към Националния щаб.

При възникване на ядрена или радиационна авария на населението се дават следните общи указания с цел ефективно прилагане на определените защитни мерки:

- Запазете спокойствие и не предприемайте панически действия, защото компетентните органи са в състояние и ще направят всичко необходимо да осигурят вашата защита.

- Включете вашите телевизионни приемници и/или радиоприемници за получаване на последваща информация (Българска национална телевизия и Българско национално радио).

- Изпълнявайте стриктно дадените указания относно мерките за радиационна защита.

- Не предприемайте йодна профилактика (поглъщане на таблетки калиев йодид) без разпореждане. Самоволното поглъщане на йод под каквато и да е форма може да навреди на здравето ви.

- Не предприемайте евакуация без разпореждане. Самоволното и неорганизирано напускане на засегнато от аварията населено място, без отчитане на посоката на разпространение на радиоактивните вещества, води до риск за вашето здраве.

- Изпълнявайте стриктно указанията на компетентните органи за употребата на хранителни продукти до окончателното ликвидиране на последициите от аварията.

В обобщение: Оповестяването на населението в община „Тунджа“ при ядрена или радиационна авария се извършва чрез сиренно-оповестителната система, средствата за масово осведомяване, интернет страницата на общината, кметове и кметски наместници, директори на училища, медиатори или чрез озвучителни средства, монтирани на автомобилите на община „Тунджа“, ОДМВР и РДПБЗН.

Общинският щаб и в частност Отговорникът за публична информация организират предупреждението на населението за радиационна или ядрена авария и предоставят на местните медии указания и препоръки за предприемане на мерки за защита и поведение на населението. (Приложение № .....).

5. Изпълнение на защитните действия

При възникване на авария с възможни радиационни последици за населението и околната среда, защитните мерки се прилагат с отчитане на прогнозните оценки за потенциални изхвърляния на радиоактивни вещества и наличните данни от извършени измервания.

Практическите цели на аварийното реагиране са:

- установяване на контрол върху развитието на аварийната обстановка;
- ограничаване и/или ликвидиране на последиците от аварията;
- предотвратяване на възникването на детерминистични ефекти за персонала и населението (*"детерминистичен ефект" е увреждане на здравето от въздействие на йонизиращо лъчение, което може да възникне над определено прагово ниво на дозата, като тежестта на проявения вреден ефект (реакцията на облъчена тъкан или орган) се увеличава с нарастване на получената доза*).

- своевременно и подходящо третиране на облъчените лица;
- намаляване на вероятността от възникване или ограничаване, доколкото е практически възможно, възникването на стохастични здравни ефекти за населението (*"стохастичен (вероятностен) ефект" е вреден за здравето ефект от въздействието на йонизиращо лъчение, за който се приема, че няма праг на дозата и вероятността за възникване е пропорционална на получената доза, като тежестта на вредния ефект не зависи от дозата*).

- предотвратяване или ограничаване, доколкото е практически възможно, възникването на нерадиационни рискове за персонала и населението, като отделяне на токсични вещества при пожар, взривове, наводнения, срутвания и др.;

- опазване, доколкото е практически възможно, на имуществото;
- подготовка за възстановяване на социалния и икономическия живот.

За изпълнение на тези цели органите на изпълнителната власт трябва да осигурят по всяко време при аварийна обстановка:

- достъп на аварийните екипи до всички зони на аварийното планиране;
- инженерна поддръжка на аварийните екипи;
- достъп до експертна консултация на органите на изпълнителната власт с отговорности по прилагане на плана;
- поддържане в изправност на средствата за измерване и метрологичния им контрол;
- транспортни средства и оборудване за изпълнение на мерките за защита на населението и за аварийните екипи;
- резерв от средства за дезактивация, храни и облекла, индивидуални средства за защита и други материали за прилагането на външния аварийен план;
- всички необходими технически средства за работата на аварийните екипи и за защита на членовете им, включително тяхната поддръжка.

5.1. Наблюдение на процеса по изпълнението на защитните действия

Наблюдението на процеса по изпълнение на защитните действия се извършва от всички органи за управление, участващи и привлечени за оказване на помощ във възникналата ситуация.

Общинският щаб за изпълнение на ОБПЗБ следи за правилното организиране и координация на действията на ведомствата и организациите на местната изпълнителна власт, както и на юридическите лица и едноличните търговци, на които с оглед на тяхната дейност са възложени дейности при създадената аварийна обстановка. Наблюдават се резултатите от приложените мерки за овладяване на създадената ситуация, доколко те дават очаквания ефект и има ли нужда от предприемане на други такива.

Общинският щаб за изпълнение на ОБПЗБ информира Областния управител за хода на провежданите защитни мероприятия; информира медиите и населението за развитието на аварийната обстановка, за мерките за нейното ограничаване и овладяване и за необходимите защитни мерки и действия на населението.

По време на аварийната обстановка всички последици, както и ефективността на намесата, се оценяват и документират.

5.2. Контрол на достъпа и отцепване на опасната зона

Местата и районите, замърсени с радиоактивни вещества, се ограждат, обозначават и дезактивират, когато това е възможно. Достъпът и отцепването на опасната зона се организира и осъществява от органите на ОД МВР и РД ПБЗН.

За предотвратяване разпространението на замърсяване с радиоактивни вещества:

- хора, животни, транспортни средства, материали, технически средства и други предмети, замърсени с радиоактивни вещества, напускат местата и районите, замърсени с радиоактивни вещества, само след деконтаминация;
- извън тези случаи напускането на местата и районите, замърсени с радиоактивни вещества, се разрешава, когато хората и предметите, замърсени с радиоактивни вещества, се изолират по начин, който възпрепятства разпространението на радиоактивни вещества;
- в случаите, когато е необходимо извършването на спешни животоспасяващи мерки, пострадалите лица, замърсени с радиоактивни вещества, се извеждат от мес-

тата и районите, замърсени с радиоактивни вещества, под непрекъснат медицински контрол и индивидуален мониторинг.

- животните, замърсени с радиоактивни вещества, обитават специално обособени места.

5.3. Деконтаминация на пострадалите и допълнителни изисквания към обществената и личната хигиена

В зависимост от условията на закрепване на радиоактивните вещества се различават повърхностни и дълбочинни радиоактивни замърсявания. Възможно е обемно замърсяване на газова и течна среда.

Населението и личният състав на действащите сили могат да бъдат замърсени с радиоактивни вещества при утаяване на радиоактивния облак или при преминаване през замърсен участък, както и при работа със замърсени предмети и техника.

5.3.1. Деконтаминация е обеззаразяване, обезвреждане, премахване на заразния агент или замърсител посредством различни методи (механични, физични, химични, биологични и др.).

Деконтаминацията на хора (санитарна обработка) при радиационна авария се заключава в отстраняване или намаляване на нивото на радиоактивните вещества, попаднали върху тялото и облеклото.

Отстраняването или намаляването на радиоактивно замърсяване от някаква повърхност или среда (транспортни, технически и материалните средства, хранителни продукти, сгради, местност и др.) се нарича още *дезактивация*.

Деконтаминацията и дозиметричният контрол се извършват от силите на РДПБЗН, здравните органи, В и К, ОДБХ (за животни, хранителни продукти и др.), като се привличат сили и средства от община „Тунджа“ (доброволци, дирекция ДДИ). При необходимост може да се включат военни формирования, фирми и ЕТ, разполагащи с подходяща техника, и др.

➤ Деконтаминация (санитарна обработка) на пострадали

В зависимост от обстановката, наличното време и средства, деконтаминацията на хората бива частична и пълна като за целта се развърща пункт за деконтаминация. Санитарната обработка се извършва при излизане от заразения район (на границата чиста – замърсена зона), но ако обстановката налага може да се проведе и в заразения район, като в този случай е задължително след напускане на заразената местност да се проведе отново санитарна обработка.

След излизане (извеждане) от зоната на радиоактивно замърсяване е необходимо колкото се може по-бързо да се проведе *частична деконтаминация* на хората, т.е. да се отдели радиоактивната прах от обувките, дрехите, средствата за индивидуална защита, от откритите части на тялото и лигавицата на очите, гърлото и устата.

При частичната деконтаминация трябва внимателно да се снемат дрехите (средствата за защита на дихателните органи не се свалят), да се застане с гръб към вятъра (за избягване попадането на радиоактивна прах при следващите действия) и да се изтърсят. Горни дрехи могат да се избършат с мокра кърпа. Обувките се почистват с навлажнена кърпа и/или четка. Последователно се обработват индивидуалните средства за защита. Измиват се с чиста вода откритите части на ръцете и шията, сменя се ИСЗ на дихателните органи и щателно се измива с чиста вода лицето, изплакват се устата и гърлото. Целият процес на деконтаминация е съпроводен с регулярен радиационен контрол.

След завършване на деконтаминацията използваните материали се събират на предварително определеното място и впоследствие се третира по подходящ начин.

Пълната деконтаминация се провежда в незамърсени райони. Тя се заключава в измиването на цялото тяло с вода и сапун, със задължителна смяна на бельото и на горното облекло. За извършване на пълна санитарна обработка се развърща санитарно-

пропускателен пункт (сектори – за леко пострадали, за тежко пострадали, за деца, за домашни любимци).

Санитарната обработка е ефективна само когато се проведе в първите 2-3 часа след заразяването.

След измиването се прави дозиметричен контрол и ако замърсяването не е паднало под допустимите норми се извършва повторна обработка.

➤ Деконтаминация (дезактивация) на материални средства, продукти и местности

Замърсяването на различните материални средства, продукти и местности може да ги направи за дълго време източник за поразяване на хората и животните. Затова една от най-важните задачи за ликвидиране на последствията и провеждането на спасителни дейности при радиационна авария е дезактивацията на заразените обекти. В зависимост от приложените методи тя бива:

- механична – измитане, изчеткване, изструпване, измиване с вода, отстраняване на заразенения слой, насипване с изолиращ слой, изолация на заразенения обект;

- физикохимична – използват се специални вещества, наречени дезактиватори.

Дезактивацията се извършва частично и пълно в хода на изпълнение на задачата, като пълната – не по-късно от 3-5 часа след заразяването.

Изборът на метод за деконтаминация на замърсени с радионуклиди **терени** се определя от:

- предназначението им (пътища, улици, дворове, промишлени площадки, обработваема земя);

- вида на повърхността им (покритие – асфалт, бетон, паваж, тревиста растителност и т.н.);

- характера на радиоактивното замърсяване.

Ако подлежащите на третиране терени са с гладки и твърди повърхности (асфалтирани, бетонирани), дезактивацията се извършва чрез измиване със силна струя вода (деконтаминиращ разтвор). Предварително се провеждат нужните организационни и технически мероприятия за събиране на отпадните вода, които са замърсени.

За **техническите и транспортни средства** дезактивацията бива частична и пълна. При частичната се отстраняват радиоактивните вещества само от отделни открити части на обектите или от такива, с които се влиза най-често в съприкосновение. Извършва се чрез изструпване, изчеткване или избърсване с влажна кърпа. Пълната се извършва на специално оборудвани за целта площадки. Важно е процедурите да се изпълняват в точна последователност: сваля се товара и подвижното оборудване (вкл. покривалото на товарния отсек); почиства се ходовата част от калта и др. видими замърсявания; по подходящ начин се обработват последователно външните, а след това вътрешните повърхности. Особено щателно трябва да се обработят каросерията, капакът, двигателят, радиаторът. Деконтаминира се чрез ръчно или механично измиване със силна струя вода (деконтаминиращи разтвори). При невъзможност за измиване се прави намокряне, за да не се вдига радиоактивния прах. Обзавеждането на кабината и вътрешните части се деконтаминира чрез избърсване с кърпи, напоени с деконтаминиращ разтвор, както и чрез изсмукване на радиоактивния прах с помощта на прахосмукачка.

За дезактивация на **сгради, жилищни и работни помещения** се спазват някои правила. Покривът и външните стени на сградите се обливат със силна струя вода (деконтаминиращи разтвори). Предварително трябва да се обезпечи събирането на замърсените отпадъчни води. При необходимост външните стени се почистват допълнително чрез снемане на част от външния слой на мазилката, като се използват механични или комбинирани методи. Вътрешните стени се забърсват с навлажнени кърпи (тампони) с вода или дезактивиращи разтвори. Почистването става отгоре надолу, за да се избегне вторичното замърсяване на почистени вече участъци от стичащата се замърсе-

на вода. Латексът се измива с четка с деконтаминиращ разтвор и след това с вода. Подът се почиства последен, измива се с деконтаминиращ разтвор и с вода, като се използва четка. При почистването на стените, дограмата и пода може да се използва и тиксо, особено на местата, където проведената деконтаминация е неефективна.

5.3.2. Допълнителни изисквания към обществената и лична хигиена

На населението се дават допълнителни указания и препоръки за лична и обществена хигиена, деконтаминация и защита на здравето. Те се разпространяват чрез медиите, интернет страницата на общината, кметове и кметски наместници, директори на училища, медиатори и др., като имат следния характер:

✓ Спазване на лична хигиена чрез ежедневно къпане и измиване на ръцете старателно, особено преди хранене. При влизане в жилището обувките се събуват и се свалят връхните дрехи, като се съхраняват отделно, за да не се допусне замърсяване на жилището.

✓ Проветряването се извършва само при тихо време и през мокър тензук или друго парче плат, като не се мете и не се тупа. Почистването на жилището се извършва ежедневно с влажна кърпа или с прахосмукачка с воден филтър. Препоръчва се често изпиране на дрехите и спалното бельо, които не трябва да се сушат на открито.

✓ Не се консумират хранителни продукти, за които е обявена временна забрана, а само трайни и консервирани храни. От менюто се изключват листните зеленчуци и прясното мляко, за децата се използва сухо мляко. Спазват се указанията на компетентните органи за обработка на храната – добро измиване, белене, накисване, изхвърляне на първата вода при варене и др. Хранителните продукти и ястията трябва да се съхраняват в подходящи опаковки и съдове, в закрити помещения.

✓ Вода за питейни и домакински нужди се използва само от закрити, контролирани и разрешени за ползване водоизточници. Препоръчително е децата да пият предимно минерална вода. Кладенците се защитават от радиоактивен прах чрез покриване с полиетиленово фолио.

✓ Децата трябва да останат въкъщи до изясняване на обстановката. По възможност се ограничава престоя и пътуванията навън, като не се предприемат излети и разходки сред природата. Не се сяда на тревата и другите зелени площи. Къпането в открити водоеми е забранено.

✓ Препоръчва се често миене на улици, площадки и тротоари. Дворовете не се метат, а се оросяват със струя вода тревните площи и пътеките около жилищните сгради.

✓ Ограничава се транспортният трафик и се прави оценка на целесъобразността от провеждане на масови мероприятия на открито.

5.4. Индивидуален и радиационен мониторинг

Радиационен мониторинг е измерване на радиационни параметри на работното място и околната среда за целите на оценка или контрол на облъчването, както и тълкуването на резултатите.

В Република България се извършва непрекъснат мониторинг на гама-фона от 5 ведомства:

- Изпълнителна агенция по околна среда към МОСВ поддържа Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на гама-фона (BULRaMo система);

- Национален център по радиобиология и радиационна защита към МЗ извършва измерване на гама-фон в една точка;

- Главна дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението” към МВР получава данни от измерването на гама-фона от 335 поста, разположени в общински администрации и от 28 поста, разположени в областни администрации;

- АЕЦ “Козлодуй” измерва гама-фона чрез Автоматизирана информационна система за външен радиационен контрол (АИСВРК), която е обединена с

BULRaMo системата и чрез Автоматизирана информационна система за радиационен мониторинг (АИСПМ) „Катрин“;

- Институт за ядрени изследвания и ядрена енергетика (ИЯИЯЕ) към БАН извършва измервания на вр. Мусала и в 7 точки на територията на института и изследователския реактор.

Резултатите от измерванията се обобщават в Агенцията за ядрено регулиране (АЯР).

При радиационна авария, освен непрекъснатия радиационен мониторинг, се предприемат допълнителни измервания на гама-фона и повърхностното замърсяване с всички налични технически средства за измерване. Целта е да се направи оценка на обстановката и да се вземат решения за намаляване на радиационното въздействие върху персонала, населението и околната среда, както и да се оцени прогнозираната доза на населението, членовете на аварийните екипи и лицата, участващи в изпълнението на защитните мерки.

По указания на Общинския щаб постът за радиационно наблюдение в община „Тунджа“ засилва честотата на измерванията (напр. на всеки 30 мин. или 1 час, в зависимост от мащаба на аварията или инцидента). Предполага се, че ще се наложи да се получат допълнително рентгенометри-радиометри от РДПБЗН, за да се правят измервания в различните населени места на територията на общината, както и в районите на почивните бази и други туристически обекти.

Радиационен мониторинг на замърсяването с радиоактивни вещества на животни, хранителни продукти, води, селскостопанска продукция, фуражи и почви се извършва от органите на МЗ, МОСВ и МЗХ.

Индивидуалният мониторинг е от особена важност за лицата от аварийните екипи и тези, които изпълняват задачи в замърсена зона.

Извършва се непрекъснат контрол на облъчването на членовете на аварийните екипи, персонала и населението в съответствие с конкретните обстоятелства и от здравните органи се определя и оценя дозата на облъчване.

Контролът на дозите на облъчване на силите, участващи в аварийните дейности, се осъществява с помощта на индивидуални дозиметри. В случай че не може да се извърши пряко измерване на дозите, се използват разчетните методи, отчитащи мощността на дозата и времето за престояване в зоната. За оперативен контрол на получаваните дози от органите за управление и силите се използват прякопоказващи дозиметри. Данните за получените дози се записват в специален дневник за дозиметричния контрол. Аварийните екипи постоянно следят своите индивидуални дози на облъчване и при достигане на установените контролни граници незабавно напускат района на аварийната обстановка. За всички членове на аварийните екипи се осигуряват индивидуален мониторинг и медицинско наблюдение, като за това отговаря ръководителят на всеки аварийен екип.

Индивидуалната ефективна доза, получена от членовете на аварийните екипи и специализираните медицински екипи, не може да превишава нормативно определените стойности в Наредбата за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария. Границата на нормативно определената доза може да бъде превишена само в случаите, когато се налага да се предприемат действия за спасяване на човешки живот от лица доброволци, които предварително са информирани за риска от облъчването

Контролът за облъчването на населението се осъществява от здравните органи.

Данните от индивидуалния и радиационния мониторинг се събират, обработват и оценят с цел прогнозиране развитието на радиационната обстановка.

5.5. Укриване

За намаляване на вредните последици при радиационна авария е от особена важност в първите часове/дни на преминаването и отлагането на радиоактивния облак населението да се укрие в подходящи помещения.

Община „Тунджа“ разполага с 5 бр. противорадиационни укрития (ведомствени и общински) – 2 бр. в с. Тенево и по едно в селата Веселиново, Ханово и Калчево (Приложение....). Общият им капацитет е 730 души, което е крайно недостатъчно за укриване на цялото население в общината (22 409 души). За укриване на населението ще се използват приспособени херметизирани помещения от жилищния и стопанския сектор.

При подготовката на жилищните и стопански помещения за използване като укрития се извършва следното:

- затварят се плътно прозорците, вратите и другите външни отвори;
- допълнително се уплътняват и херметизират чрез облепване на рамките на прозорците и вратите с хартиени и пластмасови лепенки (тиксо) и други изолационни материали, подготвени предварително;
- вентилационните системи и комините се изключват.

При необходимост от проветряване на помещенията (при продължителен престой) на вентилационните отвори (вратите) се поставят овлажнени филтриращи завеси от памучен плат.

5.6. Защита на дихателните органи и използване на защитни облекла

Раздаването на индивидуални средства за защита (ИСЗ) на населението (деца, ученици и неработещо население) става съгласно разчета за осигуряване на населението в община „Тунджа“ с ИСЗ (Приложение № ..... и Приложение № .....). Работещото население се осигурява от работодателите.

Съгласно този разчет за населението са предвидени противогази, респиратори и др., които се съхраняват в Централен склад в с. Ген. Инзово. Същите не са в много добро състояние, предвид това, че са остарели физически и морално. Предвижда се поэтапна подмяна на същите.

За защита на населението от радиоактивния прах и аерозоли могат да се използват маски, които отговарят на EN 149:2001 и се класифицират в три групи, в зависимост от способността им да сепарират праховите замърсявания от вдишания въздух: FFP1 до 80%; FFP2 до 94%; FFP3 до 99%. Маските осигуряват защита от прах и аерозоли до 0,5 микрона.

Личният състав на силите, привлечени за спасителни, евакуационни, защитни и ликвидационни работи, както и доброволците се осигуряват от работодателя с полагащите им се противогази, специални филтри за радиоактивен йод и средства за йодна профилактика, респиратори, защитни облекла, защитни чорапи и ръкавици. Използването на индивидуални защитни средства от членовете на аварийните екипи се извършва съгласно Наредба № 28 за условията и реда за медицинско осигуряване и здравни норми за защита на лицата в случай на радиационна авария, издадена от Министъра на здравеопазването.

5.7. Йодна профилактика

Йодната профилактика е превантивна защитна мярка с цел да не се допусне увреждане на здравето на хората в резултат на натрупването на радиоактивен йод в щитовидната жлеза при възникване на ядрена или радиационна авария.

Йодна профилактика се извършва чрез приемане на таблетки, най-често калиев йодид (KI), съдържащи стабилен (нерадиоактивен) йод. По този начин предварително се насища (блокира) щитовидната жлеза със стабилен йод и се предотвратява попадането на радиоактивен йод в нея при дишане или поглъщане на вещества (храна, мляко, вода), замърсени с радиоактивен йод.

Йодната профилактика, като защитна мярка, се извършва съгласно Критериите за прилагане на защитни мерки, заложи в Наредбата за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария и Наредба № 28 за условията и реда за медицинско осигуряване и здравни норми за защита на лицата в случай на радиационна авария, издадена от Министъра на здравеопазването.

Йодната профилактика не се прилага самоволно. Тя се извършва само по указание на Министерството на здравеопазването и се провежда най-малко два часа преди началото на замърсяване, достигащо критерии за прилагане на йодна профилактика.

Дозировката на калиевия йодид при прилагане на йодна профилактика е дадена в (Приложение № .....).

Таблетките калиев йодид се приемат съгласно инструкцията за употреба на производителя, приложена в опаковката.

Населението в община „Тунджа“ до 40 годишна възраст, което подлежи на йодна профилактика, е 8184 души. Йодните таблетки (2794 опаковки/27940 таблетки) за нуждите на общината се съхраняват в сградата на общинската администрация.

Организацията за раздаването на йодните таблетки по населени места е описана в (Приложение № .....).

В изпълнение на задълженията си по чл. 65, ал. 1 от ЗЗБ кметът на общината предоставя информация на областния управител за планираните разчети и изпълнението на процедурата за раздаване на калиев йодид.

Освен йодна профилактика, за ограничаване на облъчването на населението могат да се предприемат и други превантивни защитни мерки като: прекратяване или ограничаване на консумацията на замърсени с йод-131 хранителни продукти; засилен контрол на мляко, вода и основни храни; други организационни и административни мерки.

Йодните таблетки предпазват само щитовидната жлеза от попадане на радиоактивен йод в нея, но не защитават от други радиоактивни вещества, които могат да бъдат отделени при ядрена или радиационна авария.

5.8. Евакуация

Евакуация на застрашеното или засегнатото население се извършва в случаите на авария, съпроводена със замърсяване с радиоактивни вещества извън площадката на АЕЦ при достигане на нивата за намеса при предотвратима доза 50 mSv за цяло тяло и 500 mSv еквивалентна доза за кожата.

Предвид отдалечеността на територията на община „Тунджа“ от АЕЦ „Козлодуй“ **се приема условието, че няма да се наложи евакуация на населението.**

В случай че създадената ситуация е тежка и изисква евакуиране, маршрутите и местата за настаняване на евакуираното население се определят според обстановката, така че да бъдат максимално безопасни за живота и здравето на хората.

Съгласно чл. 65, ал. 1, т. 14 от Закона за защита при бедствия задължение на кмета на общината е да осигури фургони за живеене, сглобяеми къщи или палатки на пострадалото/евакуирано население, ако не разполага с резервни жилища по чл. 45 от Закона за общинската собственост.

За подпомагане на евакуацията се използва доброволното формиране на общината и се определят места за развърщане на пунктове за оказване на медицинска помощ, оборудват се пунктове за водоснабдяване с чиста вода и се организира опазването на обществения ред от специализираните органи на РУ – „Тунджа“ .

5.9. Медицинска помощ на лицата, подложени на външно облъчване или инхалиране на радиоактивни вещества в резултат на аварията, в дози над пределно допустимите.

Координацията по оказване на медицинска помощ се осъществява от РЗИ – Ямбол със съдействието на отдел „Радиационен контрол“ – РЗИ – Бургас.

Спешна медицинска помощ на пострадалите се оказва от ФСМП – Тенево и ФСМП – Скалица. При необходимост се търси помощ от ЦСМП – Ямбол.

ЦСМП – Ямбол разполага с централен склад с всички медикаменти, които са задължителни съгласно Приложение 1 към чл. 10 от Наредба № 25, за работата на Центъра за един месец. Филиалите на ЦСМП имат запаси от изискваните медикаменти за 30 дни нормална работа. Създаден е резерв от медикаменти и консумативи, които са в наличност в централния склад, а по договор с доставчика на медикаменти има клауза за допълнителен резерв и възможност за спешна доставка при необходимост.

Квалифицирана медицинска помощ се оказва в гр. Ямбол – в МБАЛ „Св. Пантелеймон“ АД (разкрити 269 легла), МБАЛ „Св. Йоан Рилски“ ООД (90 легла) и СБАЛ по кардиология ЕАД (38 легла).

На територията на община „Тунджа“ има още: индивидуални практики (амбулатории за първична помощ) – 6 бр. и по дентална медицина – 4 бр.

Съгласно външния аварийен план на АЕЦ „Козлодуй“ **специализирана** медицинска помощ и лечение при радиационна авария се оказва в: МБАЛСМ „Н. И. Пирогов“, ВМА, УМБАЛ „Александровска“, НЦТХ и многопрофилните болници в Ямбол, както следва:

- на пострадали със съмнение за лъчева патология втора степен без радиоактивно замърсяване - в МБАЛ „Св. Пантелеймон“ АД и МБАЛ „Св. Йоан Рилски“ ООД;
- на пострадали със съмнение за лъчева патология трета и четвърта степен без радиоактивно замърсяване – в НЦТХ;
- на пострадали със съмнение за радиоактивно замърсяване – във ВМА, където се разкрива център за лечение на лъчево поразени лица;
- на пострадали с лъчеви изгаряния – в МБАЛСМ „Н.И.Пирогов“.

При необходимост в лечебните заведения в гр. Ямбол се изпращат специалисти радиолози, радиобиолози и хематолози от НЦРРЗ и НЦТХ.

5.10. Защита на селскостопанските животни и растенията

Животновъдството е вторият по големина и значение отрасъл от селското стопанство на общината. Добре развити са птицевъдството, млечното и месно говедовъдство, овцевъдството, козевъдството, свиневъдството, зайцевъдството и пчеларството. Община „Тунджа“ е на едно от първите места в страната по сладководно рибопроизводство. В общинските язовири и водоеми се отглеждат предимно шаран и толстолоб.

При обща авария в АЕЦ, в зависимост от дозите на облъчване (дозово натоварване) и степента им на увреждане, животните се категоризират от органите на Българска агенция по безопасност на храните – ОДБХ – Ямбол и се насочват по предназначение. Поради различната радиочувствителност на животните такава оценка се прави за всички видове, отглеждани във фермите и попадащи в зона с радиационно замърсяване.

От органите на ОДБХ се организира провеждането на комплекс от противорадиационни защитни мерки, които включват:

- въвеждане на режим на оборно хранене и отглеждане на животните, особено на млекодайнните;
- осигуряване на вода за животните от закрити водоизточници;
- провеждане на непрекъснат лабораторен контрол на животинската продукция, на храните и фуражите за изхранване на животните;
- отдаване на разпореждане за прекратяване храненето на селскостопанските животни на открити пасища;
- разработване и прилагане на методи за деконтаминация (обеззаразяване) и оползотворяване на радиоактивни продукти от животински произход.

На територията на община „Тунджа“ се отглеждат най-разнообразни зърнено-житни, зърнено-бобови култури, зеленчуци, технически и етерично маслени култури, овощни насаждения и лозя. Защитата на **растениевъдната продукция** при радиационна авария се осъществява в зависимост от вида, сезона и фенологичното развитие на растенията. Осъществява се контрол и регулиране на селскостопанската полеводна дейност в условията на радиоактивно замърсяване и се преминава към специални режими на обработка и торене на почвата, с цел намаляване съдържанието на радиоактивни елементи в почвата и преминаването им в селскостопанските култури

Зърненият фураж се прибира в херметизирани складове, грубият в сеновали, като се стифира и покрива с покривни материали. Замърсените фуражи се използват след спадане на съдържанието на радионуклидите под допустимите норми.

Силно замърсената растителна продукция подлежи на унищожаване под контрола на органите на ОДБХ и общинската служба по земеделие със съдействието на органите на МВР.

Окачествяването на селскостопанската продукция от животински и растителен произход, замърсена с радиоактивни вещества, се извършва в специализираните лаборатории към Областна дирекция по безопасност на храните и акредитирани лаборатории на други министерства и органи.

5.11. Защита на хранителните продукти

Осъществява се от специализираните органи на РЗИ – Ямбол и ОДБХ – Ямбол. Защитата на хранителните продукти се осъществява чрез:

- лабораторен анализ и контрол на продукти за изхранване на населението, както в процеса на производството, така и на пазара;
- спиране и забрана на консумацията на хранителни продукти и субпродукти за тяхното производство, съдържащи радиоактивни вещества над пределно допустимите стандарти;
- изготвяне на указания за приготвяне на хранителни продукти в условията на повишена радиация;
- ограничаване използването на листни и пресни зеленчуци; прекратяване използването на храни от млечен произход;
- блокиране на наличните количества сухо мляко и детски храни в складовете и търговската мрежа на общината и създаване на система за снабдяване на детски и болнични заведения.

При необходимост от депониране на замърсени хранителни и отпадни продукти и храни се определят подходящи места и терени. Деконтаминацията на замърсените храни се извършва като за целта се прилагат технологични решения, оформени в инструкции, разработени от специализираните лаборатории на Селскостопанската академия.

5.12. Защита на водоизточниците и водоснабдителните системи

В община „Тунджа“ водоснабдяването се осъществява от 36 тръбни, 26 шахтови кладенци и 40 каптажа.

При подаване на сигнал за опасност от радиационно замърсяване В и К ЕООД и общинският щаб организират извършването на следните дейности за защита на водоизточниците и водоснабдителните системи и за осигуряване на водоснабдяването на населението:

- извършване на анализи на водата и предоставяне на проби с цел установяване на радиоактивно замърсяване на използваните водоизточници и водопроводи на населените места;
- извършване на херметизация на водоземните съоръжения на водоизточниците, както и на врати, капаци и отдушници на напорните черпателни резервоари

и други съоръжения на водоснабдителните мрежи, застрашени от радиоактивно замърсяване;

- лабораторен контрол за качествата на подаваната вода, като заключението за използването ѝ се дава от РЗИ и НЦРРЗ;
- преминаване на специален режим на работа на пречиствателните станции за питейни води, при необходимост;
- изключване на водоснабдителните системи на повърхностните водоизточници, язовири, речни водохващания и такива, в които са открити завишения на съдържанието на радиоактивни елементи;
- въвеждане на режимно водоснабдяване при недостиг на питейна вода в отделни райони;
- разкриване на водоснабдителни пунктове и снабдяване на населението с чиста вода;
- осигуряване на водоснабдяване в интерес на СНАВР, евакуацията и в местата за настаняване на евакуираното население.
- включване на водоизточници от дълбоки сондажи, предназначени за използване при кризи съгласно Наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води (Обн. ДВ. бр.87 от 2007 г.).

В случай на необходимост храна и вода за населението се осигуряват от общината под контрола на здравните органи и органите по безопасност на храните.

Действия при инциденти с източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ)

Източник на йонизиращо лъчение (ИЙЛ) е апарат, радиоактивно вещество, уредба, изделие, инсталация или съоръжение, които имат способност да излъчват йонизиращи лъчения или да отделят радиоактивни вещества (с изключение на ядрените съоръжения).

При инцидент с ИЙЛ на територията на община „Тунджа“ се действа съгласно *Процедура за действие при установяване на незаконно преместване/пренасяне/превозане на ядрен материал или радиоактивни вещества и инцидент с безстопанствен източник (Утвърдена със заповед рег. № 8121з-162/11.02.2020 г. на главния секретар на МВР)*. Процедурата определя действията и реда за реагиране на компетентните органи при установяване на нелегален трафик или незаконно преместване на ядрен материал или радиоактивни вещества и при откриване на безстопанствен източник, в съответствие с възложените им функции, задачи и правомощия по закон.

При сигнал за инцидент с ИЙЛ на територията на община „Тунджа“, получен чрез НССП ЕЕН 112, се информират ОДМВР – Ямбол, РУ – „Тунджа“, РДПБЗН – Ямбол, РЗИ – Ямбол, РЗИ – Бургас (отдел „Радиационен контрол“) и оперативния дежурен на общината. В случай че сигналът е постъпил първо при дежурния на общината, той уведомява незабавно кмета и съответните институции, посочени по-горе.

След получаване на сигнала Оперативният център (ОЦ) на РДПБЗН – Ямбол изпраща екип за извършване на радиометрично обследване и оценка на обстановката на място.

Ръководителят на екипа от РДПБЗН разпорежда мерки за безопасност, както следва:

- съвместно със служителите от ОДМВР (РУ – „Тунджа“) извеждане на място, различно от основното трасе за движение, на транспортното средство, използвано за превоз на ядрен материал (ЯМ), радиоактивно вещество (РВ) или радиоактивен източник (РИ) и поставяне под разделен полицейски надзор на свързаните с преноса/превоза на ЯМ, РВ или РИ, лица и транспортни средства;

- при откриване на безстопанствен радиоактивен източник, същият не се премества до пристигане на разследващите органи, ако има хора в района се извеждат

на разстояние, където мощността на амбиентния дозов еквивалент е равна на локалната стойност на естествения радиационен фон;

- при съмнение, че лицата съпровождащи превоза на ЯМ, РВ или РИ, са били в пряк физически контакт с тях, същите се подлагат на радиометричен контрол, и при необходимост на деконтаминация (дезактивация);

- обозначаване с полицейски знаци и/или полицейска лента, и знака за радиационна опасност на зона с контролиран достъп до ЯМ, РВ или РИ, външната границата на която се обособява при мощност на амбиентния дозов еквивалент, равна на локалната стойност на естествения радиационен фон.

Екипът на РДПБЗН след извършване на необходимите измервания на мястото на инцидента определя границите на зоната за сигурност и зоната с контролиран достъп и изготвя протокол за радиометрично обследване и оценка на обстановката, който изпраща до НОЦ – ГДПБЗН и дежурния в общината.

Границите и елементите на зоните са дадени в (Приложение № .....).

В зоната за сигурност се изисква радиационен контрол при напускането ѝ.

В зоната с контролиран достъп не се допускат хора и животни.

На основата на протокола и/или допълнителни проверки на място органите на РЗИ – Бургас (отдел „Радиационен контрол“) издават писмени становища по компетентност и при необходимост разпореждат предприемане на спешни защитни мерки, за което ОЦ при РДПБЗН уведомява кмета на населеното място, чрез дежурния на общината.

РЗИ/Национален център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ) оценяват данните от индивидуалния дозиметричен контрол на участниците, като при необходимост организират общ дозиметричен контрол и събирането на информация за получените дози от лицата в зоната за сигурност и зоната с контролиран достъп с цел извършване на окончателна оценка на вида на облъчването и лъчевото натоварване.

При необходимост се извършва медицинско осигуряване на пострадалите лица. РЗИ изпраща пострадалите за провеждане на медицински изследвания и при необходимост резултатите се консултират със специалисти от НЦРРЗ. При съмнение, че има постъпване на РВ в организма на пострадалите, оценката на вътрешното облъчване се извършва в НЦРРЗ.

Действия при инцидент с изгубен/липсващ източник на йонизиращи лъчения

Липсващ или изгубен ИЙЛ на територията на община „Тунджа“ може да представлява сериозна опасност за населението. Приоритетно в този случай първо се открива местонахождението на източника, както и лицата, които е възможно да са борабили с него. При авария с липсващ източник се предприемат следните действия:

- собственикът на ИЙЛ уведомява Агенцията за ядрено регулиране (АЯР);
- събира се информация за липсващия източник – тип, активност, характеристики, физически и химически характеристики – по документи и по показания на собственика;
- оценява се степента на опасност;
- прави се оценка на радиологичния риск от Национален център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ).

Според преценката за опасност за населението се предприемат следните стъпки:

- уведомяват се здравните заведения и се изисква информация за пациенти със симптоми за радиационно облъчване или замърсяване;
- със съдействието на медиите се информира населението за липсващия източник, как може да бъде разпознат, какво да се прави, когато бъде открит, и към кого да се обърнат при намирането му;
- на основата на извършеното разследване се изготвя стратегия за търсенето на източника, в която участват собственика на източника, полицията и специалист

по радиологичен контрол; екипът за издирване трябва да е съставен от обучен в разпознаването и измерването на радиоактивни източници персонал, като членовете на екипа трябва да са снабдени с индивидуални дозиметри;

- използва се апаратура за радиационно разузнаване, подходяща за типа и енергията на търсения източник;
- при издирване на източника се спазват условията за минимално излагане на облъчване на издирващия екип;
- при откриване на източника се вземат мерки за безопасното му прибиране, като първо се осигурява защитата на населението в близост до мястото на откриването му.

Населението се уведомява за откриването на източника, като са били предприети мерки по оповестяването му преди това.

Ако е наложително, се извършва деконтаминиране на замърсените лица и се насочват към болнични заведения, специализирани за лечение на радиационни поражения. Предприемат се действия за деконтаминация на района.

б. Изпълнение на дейности по възстановяване

Възстановяването включва координираните усилия и процеси по осъществяването на мерки за подпомагане и възстановяване (краткосрочни – по време и непосредствено след събитието).

Дългосрочните мерки за възстановяване след ядрена и радиационна авария не са предмет на този план.

Планирането на ефективно възстановяване увеличава темпа, с който общностите могат да възобновят своите ежедневни дейности.

При радиационна авария могат да се очакват следните последствия за населението и околната среда:

- поражения за икономиката и селското стопанство в общината – затрудняване на нормалната дейност;
- затруднено здравеопазване;
- засегната инфраструктура – питейно водоснабдяване, замърсени транспортни средства, сгради, животинска и растителна продукция и др.;
- засягане на околната среда – замърсяване на въздуха, почвата и водите;
- състояние на общността – персонални загуби, прекъсване на социалните функции и др.

б.1. Цели на възстановяването

✓ възстановяване на услугите, инфраструктурата и нормална стопанска дейност на територията на общината;

✓ деконтаминиране на останали замърсени площи, сгради, технически и транспортни средства и др.;

✓ достигане на устойчива психологическа нагласа на населението за завръщане към нормален начин на живот.

б.2. Структура и управление на процеса по възстановяване

Неотложната и възстановителна помощ се организира, осигурява и предоставя от кмета на община „Тунджа“, който сформира екип от отговорни длъжностни лица в общинската администрация за процеса по възстановяване:

- Директор на Дирекция „Отбранително-мобилизационна подготовка, обществен ред и сигурност“ – отговаря за цялостния процес по възстановяването и координира осигуряването на жизненоважни услуги за населението;

- Директор на Дирекция ТУС и Е – отговаря за дейностите по възстановяване на инфраструктурата, сградите и околната среда;

- Директор на Дирекция СПОС – отговаря за осигуряване на подслон на пострадалото население в сгради общинска собственост; възстановяване на икономическите и стопански дейности в общината;

- Директор на Дирекция „Хуманитарни дейности“ – отговаря за възстановителния процес при критични и уязвими групи от населението, както и за възстановяване на социалните услуги.

Като отговорни лица могат да бъдат определени и управителите на фирмите, имащи договори с общината за поддържане на пътната инфраструктура, за сметопочистването и сметоизвозването.

Длъжностни лица от общинската администрация, координиращи изпълнението на дейностите:

- Зам. кмет на община „Тунджа“ (по икономическите въпроси)

- Зам.кмет на община „Тунджа“ (по образование, култура и хуманитарни дейности)

- Секретар на община „Тунджа“

В процеса по възстановяване следва да бъдат включат и неправителствени организации и населението (управление на предоставянето на помощи, даренията и доброволчество).

6.3. Оценка на първоначалните нужди и щетите

За изпълнение на дейностите по възстановяване и подпомагане е необходима оценка на първоначалните нужди, пораженията и щетите.

Оценката се извършва на база събраната информация от ръководителя на операциите в процеса на реагирането, дежурния в ОЦ на РДПБЗН, оперативния дежурен на ОДМВР, дежурния по общински съвет за сигурност в община „Тунджа“, членовете на щаба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия, кметовете на населени места и кметски наместници, проверени сигнали от населението на ЕЕНСП 112 и др.

Кметът на общината сформира комисия за оценка на първоначалните нужди и щети, в която могат да бъдат включени както лица от общинската администрация, така и представители на Областна администрация, РУ – „Тунджа“, РЗИ, ОДБХ и др.

Организирането и координирането на дейността по оценка на щетите се осъществява от ресорния заместник кмет на община „Тунджа“ по икономическите въпроси.

Комисията по определяне на първоначалните нужди и щети прави оценка относно състоянието на:

- ✓ подслоняване/настаняване на пострадало население;
- ✓ състояние на общността;
- ✓ инфраструктура – електричество, вода, транспорт и др.
- ✓ здравеопазване;
- ✓ икономически дейности, селско и горско стопанство;
- ✓ околна среда – оценка на безопасността и статуса.

Щабът за изпълнение на общинския план за защита при бедствия на база направената оценка на щетите от комисията предлага решения за възстановяване на жизнено важни услуги за населението.

В случай че общината не може да се справи със собствени сили и средства, от правя се искане до Областния управител за външно подпомагане по реагирането и възстановяването. Заявките/исканията за външно подпомагане на общината по реагирането и възстановяването се изготвят от същата комисия и се изпращат до съответната институция.

Исканията/заявките се приемат чрез деловодството на Областна администрация – Ямбол.

6.4. Мерки и отговорни структури за ограничаване на последствията и възстановяване

Мерки за оказване на неотложно-възстановителна помощ	Отговорни структури
Осигуряване на високо ниво на ангажираност от всички институции, ведомства и неправителствени организации в процеса на възстановяване.	общински щаб, ръководители на институции и ведомства
Обучение на персонала за ролите и отговорностите по време на възстановяване от радиационна авария.	кмет на общината, ръководители на институции и ведомства
Настаняване на население, останало без подслон в резервен сграден фонд.	кмет на общината
Осигуряване на палатки, фургони и сглобяеми къщи за останалите без подслон.	ОА, БЧК, кмет на общината
Осигуряване на сграден фонд за държавни структури, включително за щабове за изпълнение на съответния план за защита при бедствия.	ОА, кмет на общината
Осигуряване на продукти от първа необходимост, лекарства и осигуряване на питейна вода.	ОА, кмет на общината, РЗИ, БЧК, ОДСП, ВиК
Осигуряване на резервно водоснабдяване.	ОА, ВиК, кмет на общината
Отстраняване на аварии по преноса и снабдяването с ел. енергия, природен газ и горива.	EVN, Овергаз, кмет на общината
Радиационен мониторинг на замърсени площи, сгради, техника и др.	РДПБЗН, кмет на общината
Деконтаминация на замърсените участъци, сгради и техника до пълно отстраняване на радиационното замърсяване или достигане на приемливи нива.	РДПБЗН, кмет на общината, фирми, разполагащи с необходимата техника
Деконтаминация на пътна инфраструктура и транспортни средства. Възстановяване на обществения транспорт (автомобилен и железопътен).	ОПУ, превозвачи, жп състав
Контрол върху функционирането на детските ясли и градини и училищата – хигиена, хранене, игри и мероприятия на открито.	кмет на общината, кметове на населени места и кметски наместници, РЗИ, ОДБХ
Засилен контрол на хранителните продукти в търговската мрежа и заведенията за обществено хранене.	РЗИ, ОДБХ
Раздаване на помощи и дарения на пострадалото население.	БЧК, кмет на общината, кметове на населени места и кметски наместници, ОДСП
Оказване на психологична помощ и психосоциална подкрепа на пострадалите и на спасителните екипи.	БЧК, ОДМВР, ОДСП

6.5. Предоставяне на информация на населението

Общинският щаб и в частност Отговорникът за публична информация организират информирането на населението за дейностите в процеса на възстановяване от радиационна авария.

Информация на населението се предоставя чрез средствата за масово осведомяване, интернет страницата на общината, кметове и кметски наместници, директори на училища и детски градини, медиатори.

6.6. Финансово осигуряване

Финансовото осигуряване на дейностите по възстановяване става от бюджета на община „Тунджа“ – **средствата се планират в дейност „Отбрана и сигурност“**, както и от дарения на физически и юридически лица.

При извършване на непредвидени разходи за неотложни и възстановителни работи и в други случаи на подпомагане на пострадалото население могат да се изготвят искания за финансиране от Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет.

6.7. Ред за докладване

Екипът от длъжностни лица, отговорни за процеса по възстановяване, както и комисията за оценка на пораженията и щетите, докладват в определените срокове на ресорните зам. кметове, съответно на кмета на общината, съгл. т.б.2. и т. б.3.

При внезапна или особено важна промяна в обстановката докладването следва да е незабавно.

VI. Организация и разпределение на отговорностите

Дейностите по защитата при радиационна и ядрена авария и отговорните структури за изпълнението им са определени въз основа на Стандартна оперативна процедура (СОП) „Координиране на структурите от ЕСС при ядрени и радиационни аварии“, която е приложение 51 към външния аварийен план на АЕЦ „Козлодуй“ (**Приложение № .....**).

По-конкретно разпределението и отговорностите са както следва:

Кмет на община „Тунджа“:

- организира разработването на общински план за защита при бедствия;
- въвежда в действие общинския план за защита при бедствия в част „Защита при ядрена и радиационна авария“;
- привежда в готовност териториалните сили и формира групировка за защита на населението;
- организира съхранението, обновяването и предоставянето на населението на индивидуални средства за защита;
- съхранява и раздава при нужда таблетки за йодна профилактика;
- организира и ръководи евакуационните мероприятия от населените места до ОКПП.

Общински щаб за изпълнение на ОБПЗБ:

- ръководи, координира и контролира защитата на населението и провеждането на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи (СНАВР);
- определя мерки за защита на населението при радиационна авария;
- ръководи, координира и определя реда за разпространение на информацията за населението.

ОДМВР (РУ – „Тунджа“):

- осигурява опазването на обществения ред;
- регулира движението по определени маршрути с цел безпрепятственото придвижване на силите и средствата на ЕСС;
- следи за спазването на забраната за провеждането на масови мероприятия на открито и ограничаване движението на гражданите навън;
- оказва съдействие на общинската администрация по организацията на движението и осигуряване на безопасността на населението при евакуация;
- подпомага дейността на правителствени и неправителствени организации при оказване хуманитарна помощ на населението;

- осигурява дозиметричен контрол и индивидуални средства за защита (ИСЗ) на определените за работа екипи от дирекцията.

РДПБЗН – Ямбол (РСПБЗН – Ямбол)

- извършва ранно предупреждение и оповестяване на областно и общинско ниво;
- организира провеждането на СНАВР;
- организира обучението на населението за начините на поведение и действие при радиационна авария и прилагане на необходимите защитни мерки;
- планира и осигурява дозиметричен контрол и индивидуални средства за защита на определените за работа в аварийните зони свои служители;
- поддържа и осигурява работата на постове за радиационен мониторинг и уведомяване на териториалните органи на изпълнителната власт;
- организира и поддържа система за уведомяване и взаимодействие между органите на изпълнителната власт;
- събира, обработва и анализира данните, които характеризират радиационната обстановка, и ги предоставят на общинския щаб за изпълнение на ОбПЗБ и на другите органи на изпълнителната власт;
- участва в деконтаминацията на хора, транспортни, технически средства и оборудване.
- подпомага работата на ОбЩ за изпълнение на ОбПЗБ с експертни оценки и препоръки за ситуацията.

РЗИ – Ямбол:

- осъществява контакт с МЗ – дежурен, НЦРРЗ и РЗИ Бургас – отдел „Радиационен контрол“;
- осъществява систематичен и насочен здравен контрол по разпореждане на директора на РЗИ или НЦРРЗ (чрез екип от служители на РЗИ Бургас – отдел „Радиационен контрол“);
- привежда в действие плановете за защита при бедствия в частта „Ядрена и радиационна авария“ на РЗИ, ЦСМП и ЛЗБП на територията на областта;
- подава ежедневно данни за дозовото натоварване на населението въз основа обработката и анализа на данните от радиационния мониторинг, извършен от НЦРРЗ и РЗИ Бургас, съгласно Наредбата за радиационна защита;
- определя изискванията към обществената и личната хигиена на населението, като изискванията се свеждат до знанието на населението чрез медиите;
- определя режима на хранене и другите защитни мерки спрямо рисковите групи от населението – деца, бременни, хронично болни;
- провежда държавен здравен контрол на храненето и водоснабдяването на населението;
- събира информация и прави оценка на медико-санитарната обстановка;
- определя режима на поведение на болните и критичните групи от населението (бременни, майки-кърмачки, деца);
- провежда противоепидемични мероприятия в засегнатите райони;
- провежда здравна просвета на населението;
- при вземане на решение за провеждане на йодна профилактика организира необходимите за целта мероприятия, като предоставя на общините щабове указания за извършване на йодната профилактика съгласно Наредба № 28 от 3 октомври 2006 г. за условията и реда за медицинско осигуряване и здравни норми за защита на лицата в случай на радиационна авария.

Въоръжени сили:

- при поискване по съответния ред осигуряват сили и средства за участие в ликвидиране на последствията от ядрена и радиационна авария.

Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ):

- подготвя и поддържа сили и средства за своевременно реагиране при радиационна авария с цел защита на обектите на селското стопанство в областта;
- събира и оценява дозите на обектите на селското стопанство и предлага на общинския щаб радиационно-защитни мерки за минимизиране на допълнителното дозово натоварване на населението;
- организира и провежда радиационен мониторинг и контрол на животни, растения, почви и селскостопанска продукция;
- съвместно с органите на МВР организира евакуацията от засегнатите райони на племенните селскостопански животни, включително и на едрия и дребен рогат добитък; планира и организира превантивни и дългосрочни мерки по защитата на животните, хранителните продукти и фуражите от замърсяване с радиоактивни вещества;
- поддържа аварийен екип за действие при радиационна авария;
- определя технологии за обработка на храни, фуражи, почви и друга селскостопанската продукция, замърсени с радиоактивни вещества, както и режима на ползване на земеделските земи в аварийните зони;

В и К ЕООД - Ямбол

- организира защитата на водоизточниците и водоснабдителните системи;
- извършва херметизация на водоземните съоръжения на водоизточниците; на врати, капаци и отдушници на напорните черпателни резервоари и други съоръжения на водоснабдителните мрежи;
- осъществява лабораторен контрол на водата цел установяване на радиоактивно замърсяване на използваните водоизточници и водопроводи на населените места;
- изключва от системите замърсените съоръжения;
- дава указания на стопаните на кладенци и контролира херметизирането на всички кладенци (бунари);
- осигурява чиста питейна вода на силите, въвеждани за извършване на спасителни и аварийни дейности чрез водоснабдителни пунктове;
- въвежда режимно водоснабдяване при недостиг на питейна вода;
- съвместно с общинските щабове привежда в готовност възможността за разкриване на водоснабдителни пунктове и снабдяване на населението с чиста вода при необходимост.

Областно пътно управление - Ямбол

- създава организация за поддържане на необходимата аварийна готовност на управлението, актуализира плановете за действие и списъците за оповестяване при радиационна авария;
- осигурява дейностите по поддържането на републиканските пътища и подпомага кметовете на общини за поддържане на общинските пътища;
- подпомага органите на изпълнителната власт в засегнатите от аварията райони по организацията на транспорта при провеждане на СНАВР;
- улеснява трансграничния транспорт и сключва необходимите за тази цел споразумения;
- съдейства на МВР (РУ „Тунджа“) за осигуряване на реда при придвижването на силите за реагиране, евакуация на населението и превозване на товари;
- подпомага включването на специалисти и инженерна техника (съгласно сключените договори) в групировката от сили и средства за извършване на възстановителни работи в засегнатите зони.

Електроразпределително дружество (EVN България)

- извършва наблюдение върху сигурността на енергоснабдяването при ядрена и радиационна авария и обявява предвидените и предприетите мерки;
- при необходимост въвежда ограничителен режим и временно прекъсване на снабдяването с ел.енергия на територията на общината в зависимост от създадените след аварията условия.

РУ по образованието – Ямбол

- ръководи методически разработването на плановете за защита при бедствия на училищата и детските градини в част „Ядрена и радиационна авария”;
- организира обучението на директорите на училищата и детските градини за разработване и усвояване на плановете за защита при бедствия;
- контролира провеждането на учебни тренировки и учения с цел усвояване на плановете за защита при бедствия от персонала и учениците;
- организира и координира прилагането на мерки за защита на учениците и децата в детските градини при радиационна авария.

Регионална дирекция за социално подпомагане - Ямбол

- планира и организира мероприятия по издирване, приемане, настаняване и психологическо обслужване на лицата, изведени от зоната на бедствието;
- подпомага снабдяването с храна, вода и вещи от първа необходимост, планира други социални дейности по осигуряването на засегнатите от аварията лица;
- със съдействието на областния управител и кмета на общината определя реда и начина за изхранване и осигуряване на лицата, изведени от зоната на бедствието;
- съвместно с БЧК създава организация за получаване, съхранение, разпределение, транспортиране и отчитане на хуманитарни помощи, организира раздаването на помощи на пострадалото население;
- съвместно с общината организира пренасочване на човешки ресурси, осигурени по програмите за заетост, за сформирани на аварийни групи за неотложни действия по предотвратяване и ликвидиране на последствията и за отстраняване на трайни щети по инфраструктурата.

Областен съвет на Българския Червен кръст:

- подпомага извършването на евакуация, чрез разкриване на пунктове за раздаване на имущество от първа необходимост (дрехи, одеяла, постелъчен материал и други) в местата за настаняване;
- участва в разкриването на подкрепителни пунктове като осигурява питейна вода, топли напитки, сандвичи и други;
- разкрива пунктове за оказване на първа психологична и първа долекарска помощ на пострадалите и спасителните екипи;
- организира и участва в раздаването на помощи и дарения на пострадалото население.

VII. Ръководство и координация

Кметът на общината организира и ръководи защитата при ядрена и радиационна авария. Създава със заповед (**Приложение № .....**) щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия и за взаимодействие с областния щаб (по чл. 64, ал. 1, т. 10 от ЗЗБ), ведомствените щабове (по чл. 63, ал. 2 от ЗЗБ) и националния щаб (по чл. 62а, ал. 2 от ЗЗБ).

Работното място на щаба за изпълнение на ОбПЗБ е заседателна зала 2 етаж (заседателна зала 1 етаж).

При възникване на ситуации по описаните сценарии, изнесеното работно място на щаба е кметството на засегнатото/ите населено/и място/а.

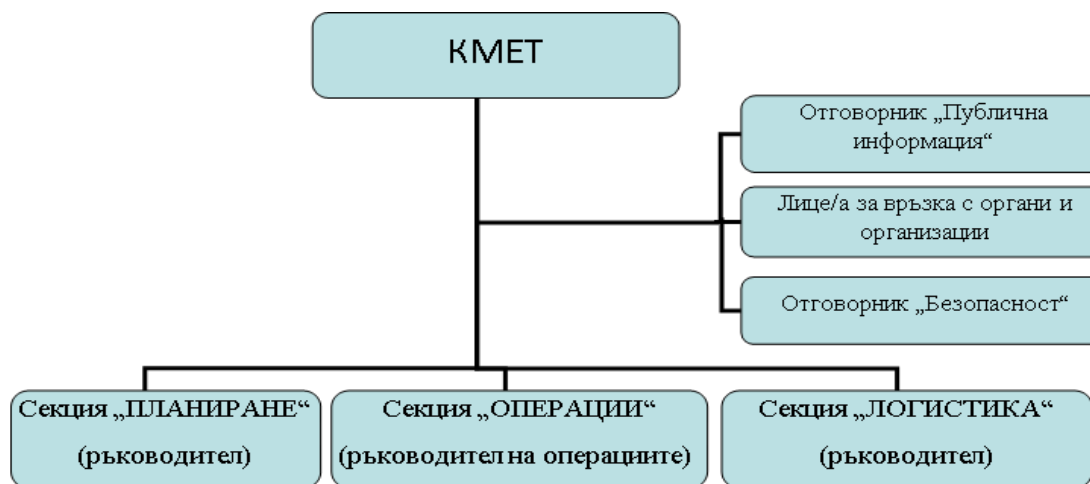
Взаимодействието и координацията между частите на Единната спасителна система, участващи в изпълнението на дейностите при ядрена и радиационна авария, се извършва от ръководител на операциите (РО), който се определя със заповед на Кмета на община „Тунджа“ (Приложение № .....) и притежава необходимата експертиза и опит.

Ръководителят на операциите организира и контролира изпълнението на одобрените решения на общинския щаб. При провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи РО има право да:

- забрани или ограничи влизането на лица в района на бедствието;
- нареди временно извеждане на лица и животни от района на бедствието;
- разпореди незабавно извършване или спиране на строителни работи, теренни преустройства или разрушаване на строежи или части от тях с цел предотвратяване или намаляване на негативните последици от бедствието;
- поиска от юридически или физически лица предоставяне на помощ в съответствие с възможностите им;
- създаде Щаб на ръководителя на операциите с представители на участващите екипи от Единната спасителна система;
- раздели района на бедствието на сектори или на участъци, да определи техни ръководители, да им възлага задачи, както и да разпределя сили и средства за тях.

Кметът на община „Тунджа“ определя и следните подпомагащи го позиции (фиг. 3):

- отговорник за планирането, който планира, изготвя и предлага решения относно необходимия обем и ресурсно осигуряване на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи за предотвратяване, ограничаване и ликвидиране на последиците от радиационното замърсяване;
- отговорник за логистиката, който отговаря за осигуряването на необходимите сили и средства, за комуникационното и техническо осигуряване на щоба (при необходимост и на силите, действащи на терен), както и да води отчет/архив на всички изготвени документи и взети решения;
- отговорник за публичната информация, който разглежда всички въпроси, свързани с медиите, и координира разпространението на информация до тях;
- отговорник за взаимодействието (лице/а за връзка с органи и организации), който поддържа контакт със структурите, участващи в реагирането при бедствие;
- отговорник за безопасността – следи за безопасните условия и предлага мерки за осигуряване на безопасност на персонала, включен в операциите.

Фиг. 3. Общински щаб

При обявяване на „бедствено положение“ и въвеждане на ОБПЗБ, секция „Планиране“ попълва форми (Приложение № .....).

VIII. Събиране и обмен на информация за замърсените/засегнати райони

Дежурният в ОЦ на РДПБЗН, оперативният дежурен на ОДМВР, дежурните по областен и общински съвети за сигурност приемат и оценяват информацията за районите на радиоактивно замърсяване, пострадалите и щетите и я обменят помежду си.

На всеки 30 минути или 1 час (в зависимост от мащаба на аварията или инцидента) дежурният по общински съвет за сигурност я обобщава и предава на общинския щаб. В процеса на ликвидиране на последствията времето за предаване на информацията може да се променя.

Предаването на информацията на национално ниво се извършва съгласно СОП по чл. 29, ал. 2, т. 2 от ЗЗБ „Координиране на структурите от ЕСС при радиационна и ядрена авария“ (Приложение № .....).

IX. Организация на комуникациите

Наличните средства и възможности за комуникация в общината са: директните телефонни връзки, мобилните телефонни връзки, технически комплекс за оповестяване (ТКО), радиовръзки и интернет.

Предприятията, осъществяващи електронни съобщения, са длъжни да съдействат на МВР за осъществяване на комуникациите при бедствия и на Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112 (чл. 30 от ЗЗБ).

Телефонен указател на отговорни институции и длъжностни лица:

Оперативен център РДПБЗН – Ямбол – 112, 046/662005, 0886404128
 Дежурен по общински съвет за сигурност в община „Тунджа“ – 046/661585, 0887499767
 Дежурен по областен съвет за сигурност – област Ямбол – 046/662580, 0885282859
 ОД МВР – оперативен дежурен – 046/662222, 0888481360
 РЗИ – Ямбол – 046/661799, 0884303101
 ОДБХ – Ямбол – 046/663626
 В и К ЕООД – Ямбол – 046/662323, 0876302838
 EVN България – диспечер – 0882834044, 0882833600, 070017777
 ОС на БЧК – Ямбол – 046/664424, 0882598807
 РДСП – Ямбол - 046/662716, 0882826418

Подробен указател се съхранява и актуализира в дежурната стая на дежурните по Общински съвет за сигурност.

Х. Ресурсно (финансово и материално) осигуряване на изпълнението на плана

Ресурсното осигуряване на отговорните органи, изпълняващи дейностите, заложи в плана за защита при ядрена и радиационна авария, са дадени в (**Приложение № .....**).

Финансовото осигуряване на плана е от бюджета на община „Гунджа“. Средствата за превантивната дейност и дейностите по ликвидиране на последствията от бедствия се планират ежегодно в дейност „Отбрана и сигурност“. Сключват се споразумения с доставчици на стоки от първа необходимост.

В случаи на подпомагане на пострадалото население или извършване на непредвидени разходи за НАВР се изготвят искания за финансиране от Междуправителната комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет.

Общината предвижда и вътрешно подпомагане чрез еднократна финансова помощ на пострадали от бедствието.

Длъжностни лица от общинската администрация, отговорни за подпомагане на засегнатото население:

- Секретар на община „Гунджа“
- Директор на Дирекция „Бюджет и счетоводство“
- Директор на Дирекция Отбранително-мобилизационна подготовка, обществен ред и сигурност“

Дейности за осигуряване на подслон, храна, вода и други от първа необходимост на нуждаещите:

- Заместник-кмет (по образование, култура и хуманитарни дейности)
- Директор на Дирекция „Хуманитарни дейности“
- Кметове на населени места и кметски наместници

Доставки и разпределянето им:

- Директор на Дирекция „Стопанска политика, общинска собственост и икономически дейности“
- Директор на Дирекция „Хуманитарни дейности“
- Кметове на населени места и кметски наместници

Осигуряване на транспортни дейности:

- Директор на Дирекция ДДИ

Логистика:

- Директор на Дирекция СПОС
- Директор на Дирекция ДДИ

Финансиране на дейностите:

- Директор на Дирекция „Бюджет и счетоводство“

ХІ. Отговорни органи и връзки

Общинският план за защита при бедствия (ОбПЗБ) е разработен в изпълнение на изискванията по чл. 9, ал. 1, 3 и 10 от Закона за защита при бедствия (ЗЗБ) и съгласно „Указания за разработването и готовността за изпълнението на плановете за защита

при бедствия“, дадени от Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет (Съвета по чл. 62, ал. 3 от ЗЗБ).

Отговорни органи:

- Общински съвет за намаляване на риска от бедствия в община „Тунджа“
- Общински щаб за изпълнение на ОБПЗБ
- Длъжностни лица и части на ЕСС, които имат роли и отговорности по изпълнението на ОБПЗБ

Екземпляр от плана е предоставен на всички институции и организации, на които с плана се възлагат някакви функции и задачи по неговото изпълнение с цел осигуряване на съгласуваност на плана и за разработване на изискващите се собствени планове (по чл. 9, ал. 6 от ЗЗБ) на институциите и организациите за изпълнение на задачите.

При настъпили изменения в наименованието и/или организационната структура на някоя от частите на ЕСС със задължения и отговорности по изпълнението на този план, както и при промяна на длъжностни лица и експерти, контакти, статус на ресурсите, включени в ОБПЗБ, и реда за тяхното привличане, ръководителят на съответната структура на ЕСС предприема незабавно действия за извършване на необходимата актуализация на информацията и данните в плана и приложенията към него, като писмено информира Кмета на общината и лицето, определено за координатор на ОБПЗБ, и предоставя копия на страниците от плана с нанесени корекции.

XII. Приложения